

## Kuidas hoiduda kantseliidist

Keelehooldekeskus 4, 2010, 40 lk.

Kumb lause kõlab teie arvates paremini?

*Menetlusteenistus on antud piirkonnas juba teostanud pistelist kontrollimist ja kindlasti teostab edaspidi kontrolli märgitud piirkonnas.*

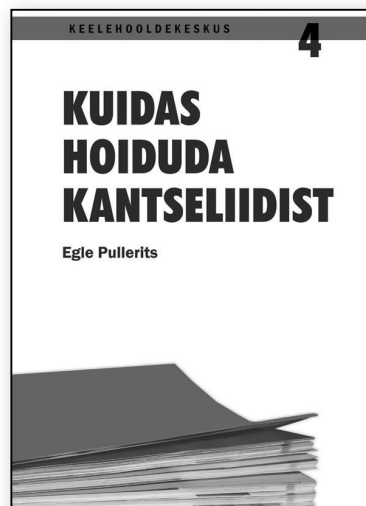
*Menetlusteenistus on nimetatud piirkonda juba pisteliselt kontrollinud ja teeb seda kindlasti ka edaspidi.*

Ilmselt tajub iga keeletundlikum inimene, et parem on teine lause. Kantseliitlik keelekasutus, mille näiteks sobib esimene lause, on aga nähtus, mida tuleks osata ära tunda ja vältida. Keelehooldekeskuse väljaanne „Kuidas hoiduda kantseliidist” on väike sissevaade ja juhatus sellesse.

Kantseliidi all on mõistetud keerukat, ebamäärast, mitmeti ja raskesti mõistetavat keelekasutust, millel ei tohiks kirjakeeles kohtagi olla – kantseliit on bürokraatiaslängi vaste. Slängi puhul tavaliselt osatakse valida olukorda, kus seda sobib kasutada. Kahjuks ei osata aga tihti näha kantseliitlikku keeletarvitust tekstides ja seda välja toimetada. Brošüür katsubki näidete abil probleemile tähelepanu pöörata ja ka võimalikke lahendusi pakkuda.

Näited on valitud peamiselt ametitekstidest, millega trükise koostaja on kokku puutunud. Tekstides kantseliitlikke väljendeid parandades ei tohiks neid mehaaniliselt asendada, vaid tuleks vaadata, mis konteksti sobib. Brošüüris ei ole toodud kõiki võimalikke sobivaid sõnu, väljendeid, konstruktsioone, lausestusvõtteid, millega kantseliitlikke asendada, seega ei pretendeeri see täielikkusele.

Materjal on jagatud nelja peatükki: esimeses keskendutakse lausetasandile ja vaadatakse näidete varal, mismoodi saaks keerukast, raskesti arusaadavast ja pikast lausest lühem. Teises peatükis vaadeldakse kitsamalt konstruktsioone, mis teksti tarbetult keerukaks teevad, ja antakse soovitusi, kuidas neid asendada. Kolmas peatükk läheb veelgi



väiksemate tekstiüksuste, sõnade juurde. Sõnade peatükk on jaotatud sõnaliikide järgi ning esitatud on levinumaid kantseliitlikke üksiksõnu. Neljandas peatükis vaadeldakse vormimoodustust.

*Egle Pullerits*